

5. FILM A HUDBA

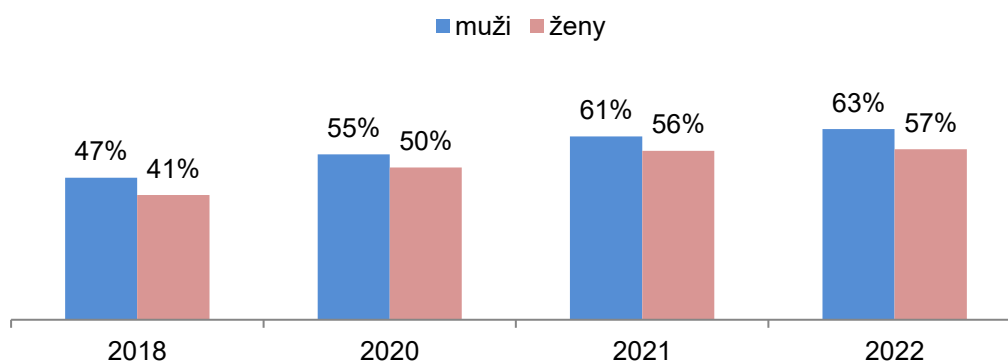
Hudební nosič CD, který na konci minulého století započal digitální revoluci v hudebním průmyslu, oslavil v roce 2022 již 43 let působení na trhu. Fyzické nosiče jsou však na začátku druhé dekády pomalu nahrazovány digitálními platformami a stávají se fenoménem pro zapálenější hudební fanoušky. Ti spíše než CD však stále častěji volí vinylové desky, jejichž prodeje každoročně rostou. Celosvětový trh s nahrávkami táhnou příjmy ze streamingu, zatímco příjmy ze stažených nahrávek za poplatků se každoročně snižují. Významnou část příjmů tvoří každoročně také poplatky za provozovací práva (IFPI, 2022).

Pro ekonomickou analýzu hudebního průmyslu jako celku by bylo vhodné zohlednit do prezentovaných ukazatelů také tržby z živých vystoupení, které jsou důležitým zdrojem příjmů interpretů. Vzhledem k velmi úzkému vymezení hudební oblasti v rámci výchozího trojsektorového členění kultury jsou však v této publikaci příjmy z živých hudebních vystoupení ponechány mimo oblast zájmu analýzy.

Stejně jako hudební nahrávky jsou také audiovizuální díla (filmy a seriály) stále častěji vyhledávána prostřednictvím streamingových platform. To se promítá do ekonomických výkonů subjektů v rámci jednotlivých dílčích oblastí filmového průmyslu. Podle údajů Evropské audiovizuální laboratoře byl v posledním předcovidovém roce jediným dlouhodobě rostoucím segmentem v oblasti audiovize právě streaming (zpřístupnění audiovizuálního obsahu na online platformě). Tento trend se plně projevil v roce 2020, kdy si streamovací službu předplatilo 178,9 milionu uživatelů, což představuje 46% nárůst ve srovnání s předchozím rokem, kdy si tuto službu zřídilo 122,4 milionu předplatitelů. Nejvíce zasaženým segmentem z hlediska příjmů se v roce 2020 vlivem protiepidemických restrikcí stala kina, která ve srovnání s rokem 2019 vykázala 55% ztrátu. Příjmy z pokladen kinosálů se na evropském trhu propadly v roce 2020 o téměř 6 % ve srovnání s rokem předchozím. Tržby z prodeje fyzických nosičů potvrzují trend posledního období, kdy každoročně klesají zhruba o 5 % (EAO, 2021).

V Česku jsou pro poslech hudby či přehrávání videí a filmů nejčastěji využívány tzv. sdílené služby (např. YouTube, Vimeo, Soundcloud). Jak ukazuje Graf 5.1, v roce 2022 využilo tyto platformy pro sdílené sledování filmů či videa přibližně 60 % osob starších 16 let (63 % mužů a 57 % žen). Podíly těchto osob každým rokem stoupají, ještě před 4 lety sledovalo tyto stránky 44 % osob (47 % mužů a 41 % žen). Využití jiných typů audiovizuálních služeb bude rozebráno v jednotlivých kapitolách.

Graf 5.1 Podíl osob starších 16 let využívajících sdílené online služby (např. YouTube, Vimeo, Soundcloud) ke sledování filmů či videa

Zdroj: Výběrové šetření o informačních a komunikačních technologiích, ČSÚ

5.1. FILM A VIDEO

Tabulka 5.1 Vymezení oblasti filmu a videa podle ekonomických činností

CZ-NACE	EKONOMICKÁ ČINNOST
47.63	Maloobchod s audio- a videozáznamy (50 %)
59.11	Produkce filmů, videozáznamů a televizních programů
59.12	Postprodukce filmů, videozáznamů a televizních programů
59.13	Distribuce filmů, videozáznamů a televizních programů
59.14	Promítání filmů
77.22	Pronájem videokazet a disků

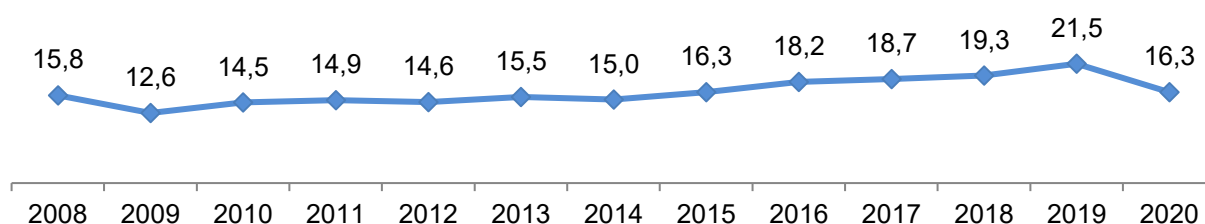
Výroba audiovizuálních děl je vzhledem k vysokým vstupním nákladům ve velké míře závislá na veřejné podpoře. Zejména celovečerní filmy vznikají ve většině států díky podpoře z veřejných zdrojů s výjimkou studiových filmů v USA, které nejsou díky zázemí nadnárodních korporací odkázány na vícezdrojové financování. Důležitou roli v evropské produkci filmů hraje také spolufinancování televizními provozovateli. Ti se starají přibližně o pětinu financování celkové filmové produkce. Soukromí investoři pak pokryjí šestinu celkových financí na výrobu filmů (EAO, 2021).

Také česká filmová produkce je ve velké míře závislá na výši veřejné finanční podpory, kterou každoročně uděluje Státní fond kinematografie (Staníková, 2015). Státní podpora ovlivňuje také zahraniční filmovou produkci v České republice. Jedná se zejména o filmové pobídky, které byly poprvé zavedeny v roce 2010. V lednu 2022 byl ale příjem žádostí na filmové pobídky pozastaven, což vytvořilo v audiovizuálním průmyslu krizový stav, jehož důsledkem byla hrozba odlivu zahraniční produkce. Reakcí na tuto situaci bylo rozhodnutí vlády České republiky o navýšení finančních prostředků pro filmové pobídky o 570 milionů v roce 2022 s následnou podporou v letech 2023 až 2024. Pobídkové systémy fungují v desítkách zemí světa a jen v Evropě jsou zavedeny u více než 30 zemí (APA, 2022).

5.1.1. PŘÍJMY A ZAMĚSTNANOST

Jak je zřejmé z Grafu 5.2, celkové příjmy subjektů s převažující ekonomickou činností v oblasti filmu v Čechách vzrostly mezi lety 2009 a 2019 o 8,9 mld. Kč na 21,5 mld. Kč, v prvním pandemickém roce 2020 následoval výrazný pokles na 16,3 mld. Kč. Data z Podnikové strukturální statistiky reflektují ekonomické činnosti filmové produkce, postprodukce, distribuce, maloobchodu, půjčoven a promítání. Tak jako v jiných oblastech **tato suma nezohledňuje subjekty s jinou převažující ekonomickou činností**, které se také významnou mírou podílejí na výrobě audiovizuálních děl.

Graf 5.2 Příjmy subjektů v oblasti filmu a videa (v mld. Kč)

Zdroj: Podniková strukturální statistika, ČSÚ

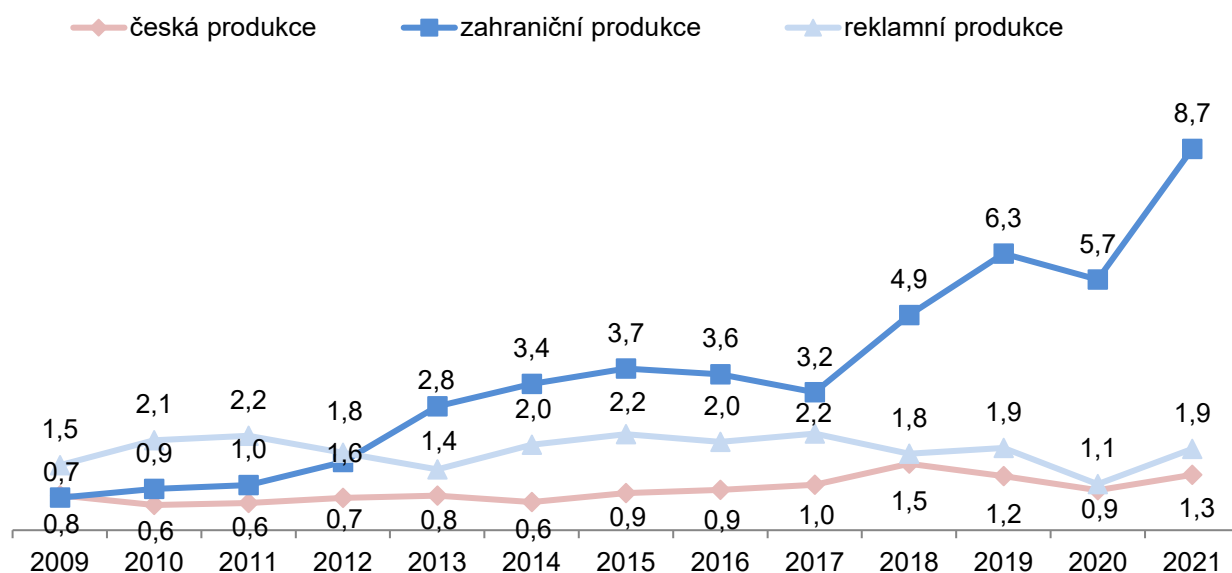
Graf 5.3 pak nabízí pohled zúžený pouze na **produkci** audiovizuálních děl vycházející z dat Asociace producentů v audiovizi (APA). Podle těchto dat se mezi lety 2017 a 2019 výrazně zvýšily příjmy produkce ze zahraničních děl – takřka dvojnásobně z 3,2 mld. Kč v roce 2017 na 6,3 mld. Kč v roce 2019. Příjmy českých producentů audiovizuálních děl ze zakázek zahraniční produkce tak vzrostly mezi lety 2010–2019 přibližně devítinásobně.

Na tomto nárůstu se pravděpodobně podílelo mimořádné navýšení státní podpory ve formě filmových pobídek z 800 mil. Kč v roce 2018 na 1,3 mld. Kč v roce 2019. Příjmy z produkce českých děl se v posledních předcovidových letech pohybovaly nad hranicí 1 mld. Kč a příjmy z reklamní produkce kolem 2 mld. Kč. Celkové příjmy českých producentů v oblasti audiovize dosáhly v roce 2019 přibližně 9,4 mld. Kč.

Rok 2020 přinesl ve srovnání s předchozím rokem propad ve všech sledovaných segmentech audiovizuálního trhu. Celkový pokles příjmů způsobený zejména zastavením produkce v důsledku jarních vládních opatření proti šíření pandemie covidu-19 se pohyboval okolo 18 %. Nejvýraznější meziroční pokles zaznamenaly příjmy z reklamní produkce, které poklesly o 42 % a dosáhly nejhorších výsledků od roku 2002. Příjmy z produkce českých filmů se v roce 2020 pohybovaly těsně pod hranicí 1 mld. Kč a oproti roku 2019 poklesly o 25 %. Celkově platí, že dopady pandemie nejvíce pocítily producentové společnosti filmů do kinodistribuce. Naopak vzhledem ke zvýšené poptávce po dílech distribuovaných prostřednictvím streamingových platform typu Netflix či HBO GO se dá do budoucna očekávat zvýšení výroby pořadů směřujících na tento trh.

Rok 2021, rovněž poznamenaný pandemií a zní plynoucích zdržení spojených s jarním lockdownem, byl – alespoň co se týče obratu ze zahraniční filmové produkce v ČR – rekordní. Příjmy z této oblasti se i díky včasné adaptaci trhu na nové podmínky v roce 2021 vyšplhaly na 8,7 mld. Kč a výrazně tak předčily maximální hodnoty z roku 2019. Příjmy z produkce českých děl (1,3 mld. Kč) a z reklamní produkce (1,9 mld. Kč) se vrátily zhruba na úroveň předcovidového roku 2019 (APA, 2021, 2022).

Graf 5.3 Příjmy českých producentů v oblasti audiovize (v mld. Kč)

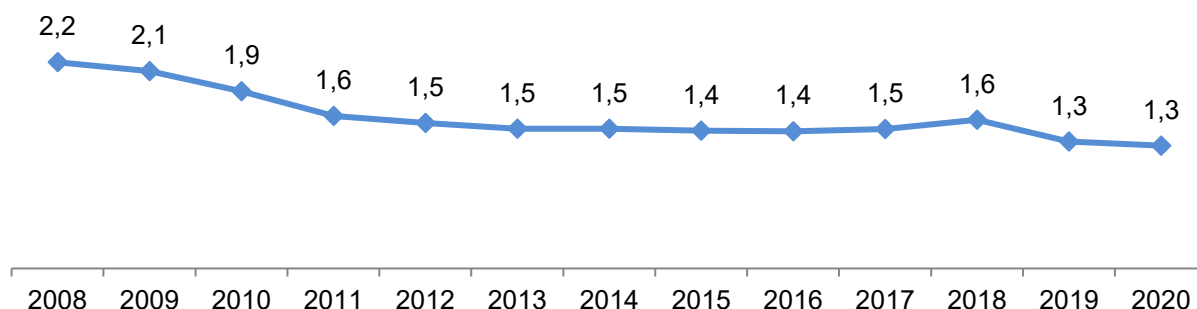

Zdroj: Asociace producentů v audiovizi

Orientační přehled vývoje zaměstnanosti mezi lety 2008 a 2020 je patrný z Grafu 5.4. Statistika, tak jako v ostatních oblastech, **nezachycuje pracovníky na dohody a OSVČ**, kteří tvoří významnou část pracovní

síly ve filmovém průmyslu, stejně jako **zaměstnance subjektů s jinou převažující ekonomickou činností**. Mezi lety 2008 až 2020 se zaměstnanost v oblasti filmu podle Podnikové strukturální statistiky pohybovala v rozpětí 1,3 až 2,2 tis. zaměstnanců v přepočtu na plný pracovní úvazek.

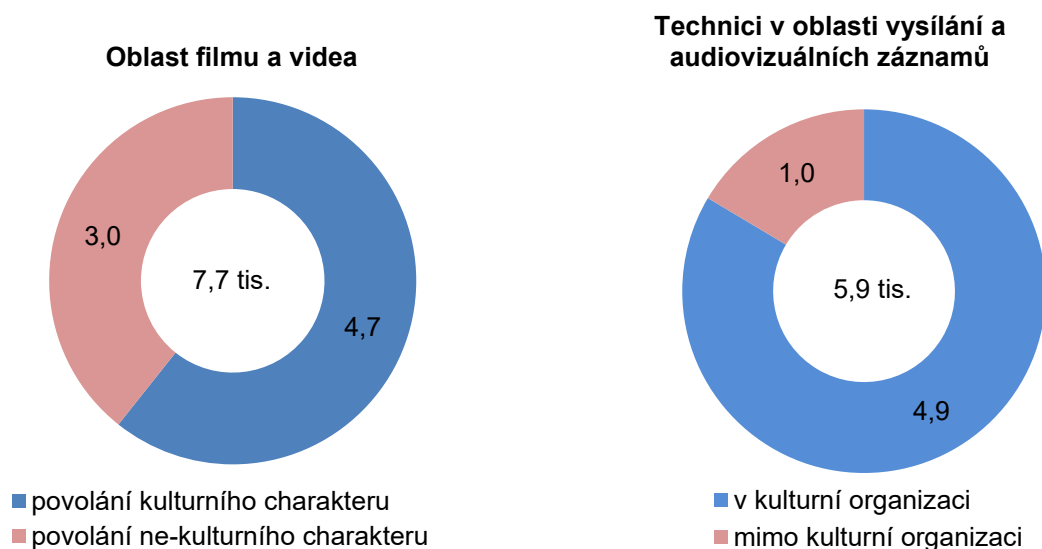
Graf 5.4 Počet zaměstnanců v oblasti filmu a videa (v tis. osob, přepočtený na plné pracovní úvazky)

Zdroj: Podniková strukturální statistika, ČSÚ

Pro oblast filmu a videa lze provést také odhad celkové zaměstnanosti na základě údajů z Výběrového šetření pracovních sil. Zohledníme-li všechny pracující osoby (zaměstnance, podnikatele či pracovníky na dohody), bude celková zaměstnanost v oblasti filmu a videa dosahovat 7,7 tis. zaměstnaných osob. V roce 2020 pracovalo v oblasti filmu přibližně 4,7 tis. osob vykonávajících kulturní profese a 3 tis. osob s povoláním „ne-kulturního“ charakteru. Velkou část z kulturních povolání v oblasti filmu a videa tvoří technici v oblasti vysílání a audiovizuálních záznamů (tedy osoby spadající svým zaměstnáním do kategorie CZ-ISCO 3521). V oblasti filmu a videa a v jiných kulturních oblastech pracovalo odhadem 4,9 tis. osob s tímto povoláním a mimo kulturu (např. kameraman u firmy, jejíž primární činností není film) jich pracovalo přibližně 1 tis.

Graf 5.5 Odhad počtu pracujících osob v oblasti filmu a videa, 2020

Pozn.: jedná se o průměr za roky 2019, 2020 a 2021

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil, ČSÚ

Údaje o počtu techniků v oblasti vysílání a audiovizuálních záznamů z VŠPS lze doplnit také o data z Informačního systému o průměrném výdělku (ISPV). Tento údaj však zahrnuje pouze zaměstnance ve mzdové a platové sféře, nikoliv podnikatele a pracovníky na dohodu. Podle ISPV pracovalo ve mzdové

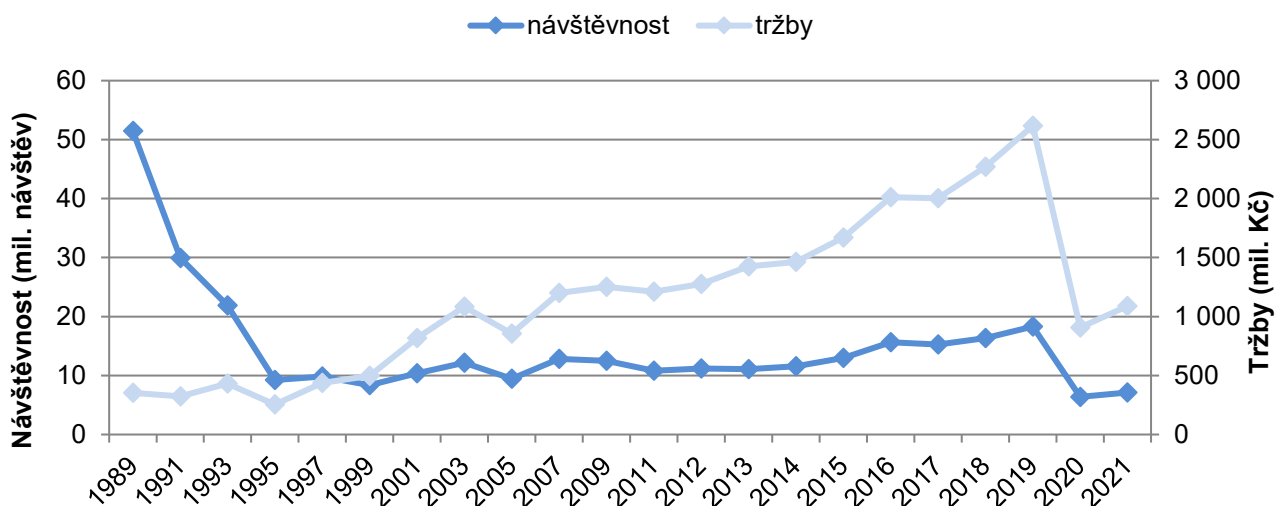

a platové sféře v roce 2021 přibližně 1,9 tis. zaměstnanců spadajících charakterem svého povolání do této kategorie (CZ-ISCO 3521) a jejich hrubá průměrná měsíční mzda se pohybovala okolo 40,2 tis. Kč.

Z hlediska distribuce je vhodné rozlišit kinodistribuci a distribuci videozáznamů, respektive jejich maloobchodní prodej. O návštěvnosti¹ a tržbách českých kin vede dlouhodobě roční přehledy Unie filmových distributorů. Z Grafu 5.6 je patrný výrazný propad návštěvnosti českých kin mezi lety 1989 a 1995. Ten byl zřejmě způsoben rozmachem videodistribuce a nástupem kabelové televize (Mošna, 2010). V následujících letech návštěvnost v českých kinech stagnovala a oživení se česká kina dočkala až v posledních letech. V roce 2019 návštěvnost dosáhla s 18,3 mil. návštěv nejlepšího výsledku od roku 1993 a oproti předchozímu roku vzrostla o necelé 2 mil. návštěv.

Příznivý vývoj návštěvnosti z posledních let však ukončila vlna pandemie covidu-19, během které byla vlivem vládních opatření proti šíření nemoci a následným lockdownům kina zcela zavřena či se musela potýkat s omezením počtu diváků přítomných v sálech. Návštěvnost tak v roce 2020 dosáhla pouze třetinových hodnot roku 2019 a pohybovala se okolo 6,4 mil. návštěv. Celkové tržby z prodeje vstupenek ve výši 906 mil. Kč poprvé od roku 2005 nepřesáhly miliardovou hranici. V roce 2021 se návštěvnost lehce navýšila na 7,1 mil. návštěv a tržby ze vstupného s výsledkem 1,1 mld. Kč alespoň překročily miliardovou hranici.

Graf 5.6 Návštěvnost a tržby českých kin

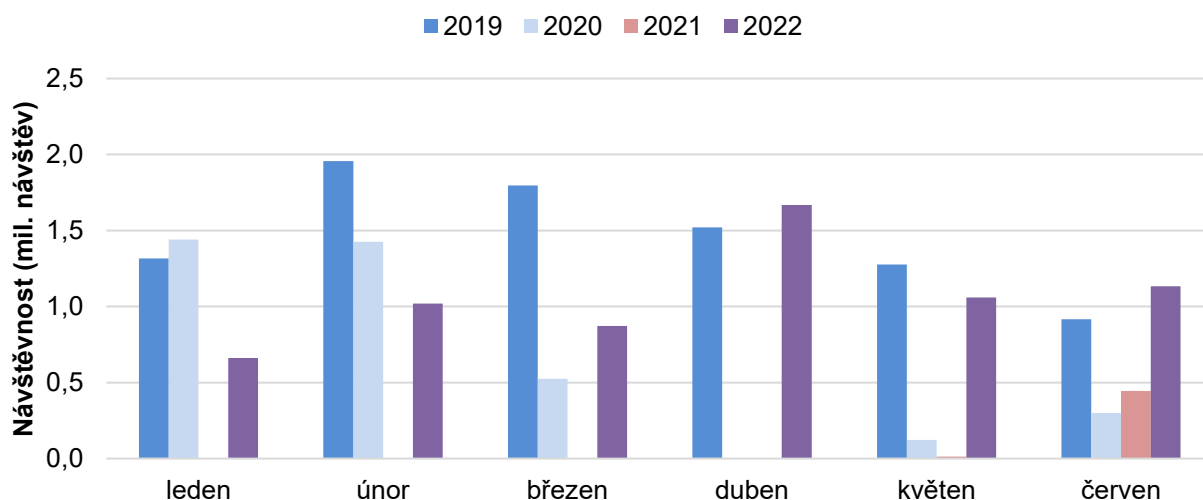
Zdroj: Unie filmových distributorů

Z aktuálních dat Unie filmových distributorů je možné porovnat údaje o návštěvnosti kinosálů v první polovině roku 2022 s návštěvností ve stejném období v předchozích letech. Zatímco v první polovině roku 2019 dosahovala celková návštěvnost kin necelých 9 mil., v první polovině následujícího roku přivítala kina necelé 4 milionů návštěvníků. V prvním pololetí roku 2021 klesla návštěvnost oproti roku 2020 přibližně osminásobně na bezmála 500 tis. diváků. Běžná kina byla v době nejtvrdších protiepidemických opatření zavřena a návštěvnost držela nad nulou pouze autokina. Katastrofický scénář se však v roce 2022 nepotvrdil – do kin dorazilo v prvních šesti měsících necelých 6,5 mil. návštěvníků, což je pouze o 28 % méně než v referenčním

¹ Počet diváků, kteří ve sledovaném roce navštívili kinosál.

roce 2019, a v posledních sledovaných měsících již jde znát návrat do normálu. Za příznivými čísly stojí zrušení vládních opatření proti covidu a s ním spojené znovuotevření multikin (UFD, 2022).

Graf 5.7 Návštěvnost českých kin v první polovině roku

Zdroj: Unie filmových distributorů

Zatímco protipandemická opatření negativně ovlivnila v letech 2020–2021 návštěvnost kinosálů, nepřímo zřejmě podpořila sledování audiovizuálních děl prostřednictvím streamingu.

Např. streamingový gigant Netflix ohlásil za rok 2020 oproti předešlému roku v globálním měřítku rekordní nárůst 37 mil. nových předplatitelů. Trend nárůstu počtu předplatitelů trval i v následujícím období, kdy jich měl Netflix ve třetím čtvrtletí roku 2022 celosvětově 223 mil., což je o 2,5 mil. více než ve druhém čtvrtletí stejného roku (STATISTA, 2021, 2022).

O aktivitách a tržbách společností poskytujících digitální služby na českém trhu nejsou dostupná ucelená data. Některé informace se dají získat z šetření Kult 6-01 a VŠIT prováděných ČSÚ. Filmové katalogy přístupné online u nás v současnosti bezplatně provozuje např. Česká televize či Prima, za poplatek pak televize Nova prostřednictvím služby Voyo či jiní soukromí poskytovatelé (například O2). Artové filmy pak za poplatek nabízí od října 2022 společnost KVIFF.TV (bývalý Aerovod). Společnost Netflix vstoupila na český trh v roce 2016.

Okrajovým segmentem trhu se stávají fyzické nosiče audiovizuálních materiálů. O tom svědčí například skutečnost, že nenahrané blu-ray disky, CD a DVD byly vyřazeny ze spotřebitelského koše ČSÚ (Potočková, 2018). Podle údajů Podnikové strukturální statistiky poklesly příjmy z půjčování médií s audiovizuálním obsahem (Pronájem videokazet a disků NACE 77.22) mezi lety 2005–2020 víc než trojnásobně – z 507 mil. Kč na 158 mil. Kč.

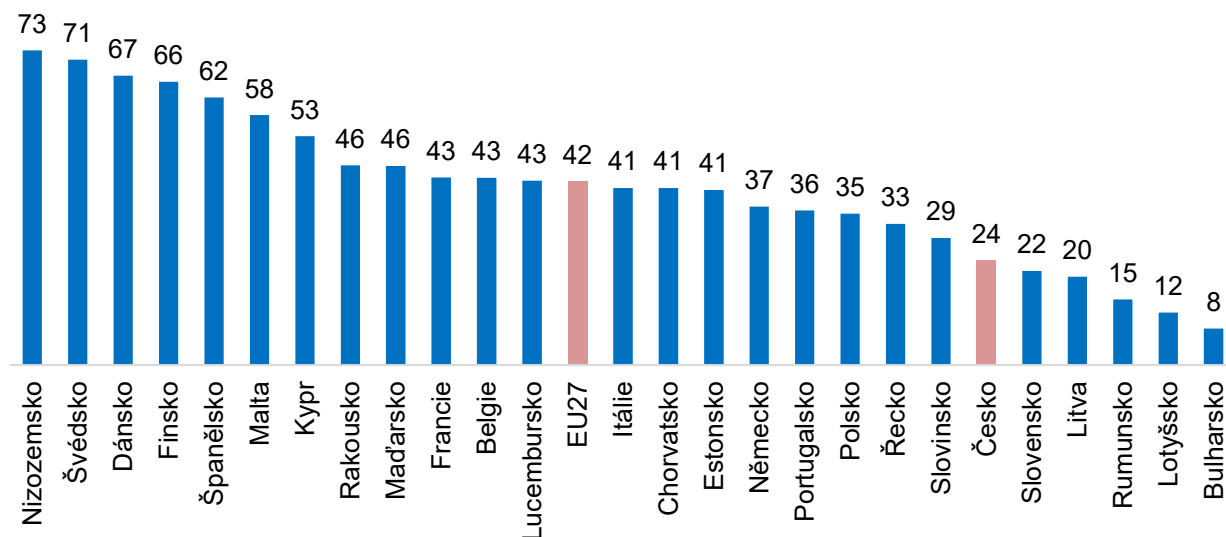
5.1.2. POHLED SPOTŘEBITELE

Možná právě z důvodu poměrně velké popularity sledování a bezplatných stahování videí nebylo v Česku dlouhou dobu běžné za tento obsah platit. V roce 2018 se Česko dokonce ocitlo se 4% podílem platících uživatelů audiovizuálního obsahu (streamu či stáhnutí videí, seriálů a filmů) na posledním místě žebříčku zemí EU. V roce 2020 si Česko mírně polepšilo a podíl uživatelů placeného audiovizuálního obsahu stoupl na 12 %.

V rámci mezinárodního srovnání obsadilo Česko čtvrtou pozici od konce. Za další dva roky vzrostl podíl uživatelů v Česku na dvojnásobek (24 %). Ovšem kvůli tomu, že v ostatních státech se podíly uživatelů také navýšily, posunulo se Česko v pomyslném žebříčku pouze o dvě příčky výše a nachází se na šesté pozici odspoda. Průměr států EU27 činil v roce 2022 42 %.

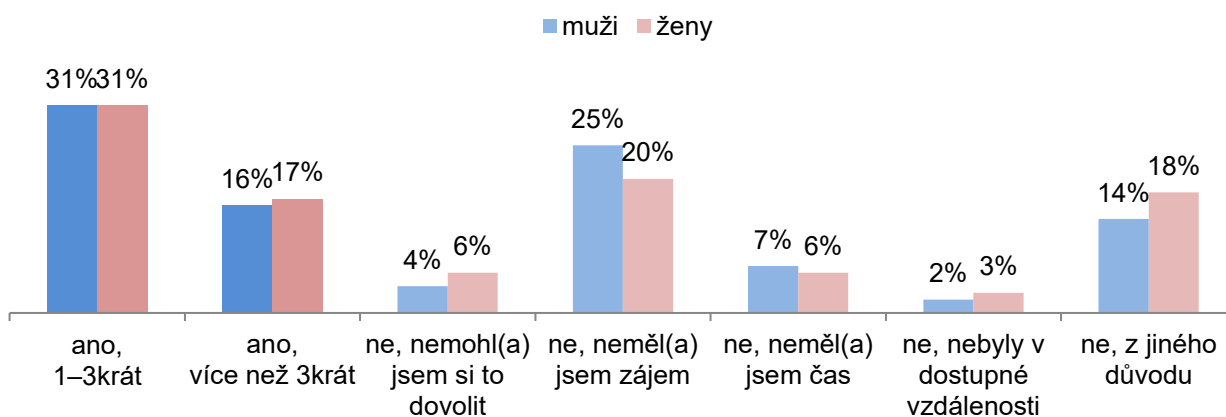
Graf 5.8 Podíl uživatelů placených audiovizuálních služeb ve věku 16–74 let v roce 2022 v zemích EU (v %)

Zdroj: ICT usage in households and by individuals, Eurostat

Ne zrovna nejaktuálnější, ale stále zajímavé údaje o spotřebitelských návycích v oblasti filmu přináší také výsledky šetření Životní podmínky ČR z roku 2015. Z výsledků tohoto šetření vyplývá, že alespoň jednou navštívila v uplynulých 12 měsících kino téměř polovina populace. Nejčastějším důvodem, proč lidé nenavštívili kino, byl prostý nedostatek zájmu a dále pak nedostatek času. Dalšími důvody byla vysoká cena vstupenky či velká vzdálenost do nejbližšího kinosálu. Výčet odpovědí na otázku, zda respondent navštívil v posledních 12 měsících kinosál, nabízí Graf 5.9.

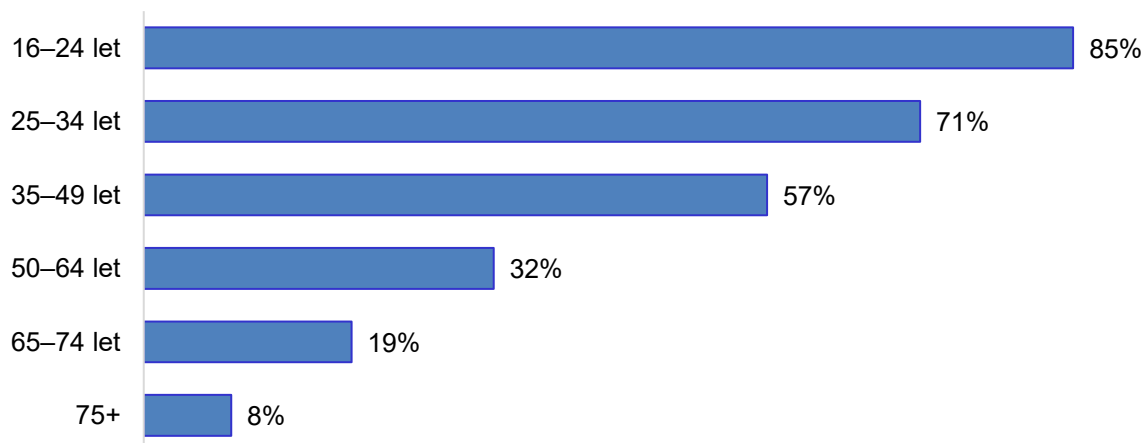
Graf 5.9 Podíl osob starších 16 let podle toho, zda navštívily v posledních 12 měsících kino v roce 2015

Zdroj: Životní podmínky, ČSÚ

Oblíbenost návštěvy kinosálů se dle údajů z šetření Životní podmínky 2015 značně liší u různých věkových kategoriích a má s rostoucím věkem sestupnou tendenci. Kino navštěvovali nejčastěji mladí lidé ve věku 16–24 let (85 % z nich) a dále pak lidé ve věku 25–34 let (71 %). S přibývajícím věkem obliba této aktivity klesá. Zmíněné výsledky přinášejí důležité zjištění – návštěva kina si u mladých lidí držela silnou pozici v konkurenci stále sofistikovanějších možností v oblasti digitální zábavy.

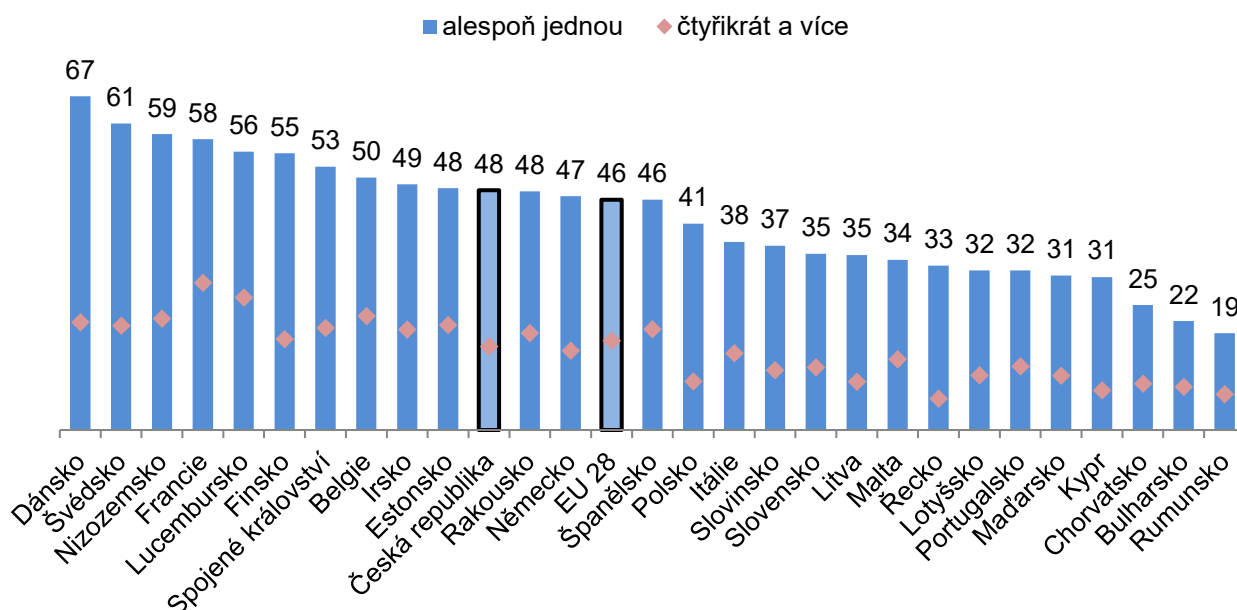
Graf 5.10 Podíl osob, které alespoň jednou v posledních 12 měsících navštívily kino v roce 2015, podle věkových kategorií

Zdroj: Životní podmínky ČR, ČSÚ

V rámci mezinárodního srovnání návštěvnosti kin v zemích EU se Česká republika řadila do první poloviny zemí s vyšší návštěvností. Nejvyšší podíl návštěvníků kinosálů měly severské země Dánsko a Švédsko, kde alespoň jednou v roce 2015 navštívilo kinosál více než 60 % populace. Nejčastěji pak navštěvovali kinosály diváci ve Francii, kde téměř 30 % populace přišlo do kina v roce 2015 více než čtyřikrát.

Graf 5.11 Podíl osob starších 16 let, které v posledních 12 měsících navštívily kino v roce 2015, v zemích EU (v %)

Zdroj: EU-SILC, Eurostat

5.2. HUDBA

Tabulka 5.2 Vymezení oblasti hudby podle ekonomických činností

CZ-NACE	EKONOMICKÁ ČINNOST
59.20	Požizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti
47.63	Maloobchod s audio- a videozáznamy (50 %)

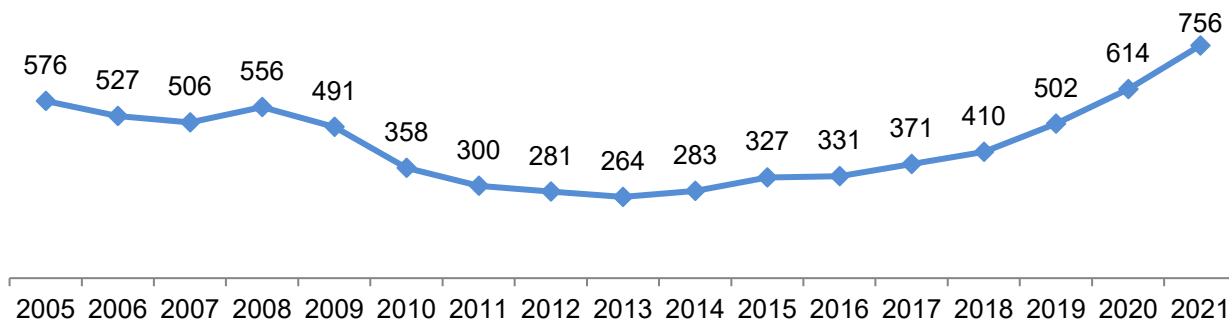
Struktura oblasti hudby je vzhledem k jejímu užšímu vymezení ve srovnání s filmovou oblastí výrazně jednodušší. Trh s hudebními nahrávkami, na který je hudební oblast pro potřeby této analýzy omezena, můžeme rozdělit na primární a sekundární. Primární trh zahrnuje pořizování nahrávek a jejich distribuci k cílovým konzumentům prostřednictvím fyzických nosičů a v současnosti stále častěji pomocí digitálních online služeb umožňujících stažení hudebních souborů a poslech hudby online. Na sekundárním trhu se pak nahrávky dostávají k cílovým spotřebitelům prostřednictvím dalších služeb, jako je vysílání rádia či poslech ve společenských zařízeních (restaurace, sportovní stadion apod.). Prostředky, které platí provozovatelé zařízení kolektivním správcům, pak tyto správci přerozdělují vlastníkům autorských práv (Towse, 2010).

Tržby plynoucí z prodeje hudebních nahrávek jsou celosvětově rozděleny mezi několik velkých nahrávacích a vydavatelských společností. Menší nezávislé společnosti se pak zaměřují na okrajový trh, který však může být finančně zajímavý kvůli jiným návykům a větší loajalitě hudebních posluchačů pohybujících se na tomto trhu. Stejná situace panuje také na českém trhu, který ovládá několik velkých společností a menší vydavatelství dosahují menšinový podíl z celkových tržeb (ČNS IFPI, 2021).

5.2.1. PŘÍJMY A ZAMĚSTNANOST

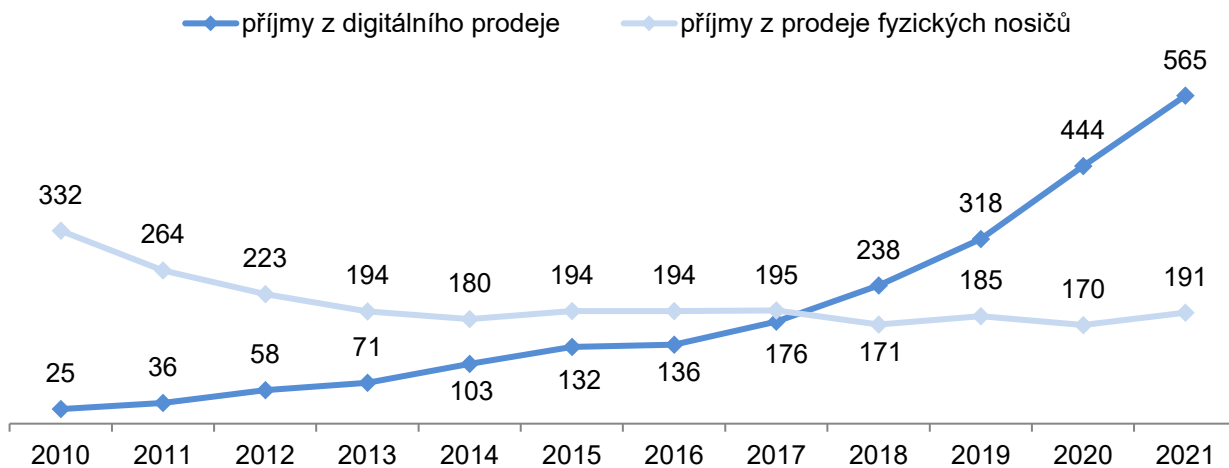
Pro analýzu celkových příjmů v oblasti vydávání a prodeje zvukových nahrávek byla použita pouze data shromažďovaná Českou národní skupinou Mezinárodní federace hudebního průmyslu (ČNS IFPI). Poskytují totiž podrobnější přehled o prodeji nahrávek, který je navíc možné rozdělit na fyzické a digitální prodeje. Na druhou stranu údaje o prodeji nahrávek nezahrnují veškeré příjmy subjektů v oblasti hudby, které dosahovaly v roce 2020 podle Strukturální podnikové statistiky výše zhruba 2,4 mld. Kč.

Asociace IFPI sdružuje velké společnosti, jež se podílejí na stěžejní části tržeb z hudebních nahrávek, spolupracuje však i s menšími vydavatelstvími, která dodávají ekonomická data. Časová řada v Grafu 5.12 zachycuje prudký pokles příjmů z prodeje hudebních nahrávek mezi lety 2008 a 2010 a následný zpomalující se propad od roku 2010. Zpomalení poklesu tržeb bylo zřejmě způsobené rozšířením nabídky online služeb, zejména zavedením služby *iTunes* na český trh. V roce 2014 pak došlo po dlouhém období stagnace poprvé k růstu tržeb, který byl ovlivněn nárůstem příjmů ze zpoplatněných digitálních služeb. Tento růst pokračoval i v následujícím období 2015 až 2021 – tyto údaje jsou navíc mírně navýšeny o data z menších vydavatelství, která dříve nebyla sledována.

Graf 5.12 Příjmy z prodeje hudebních nahrávek (v mil. Kč)

Zdroj: ČNS IFPI

Vývoj příjmů z digitálních služeb a fyzických nosičů mezi lety 2010 a 2021 zachycuje Graf 5.13. Jak je patrné, podíl digitálních formátů na celkových příjmech v roce 2021 již počtvrté převýšil podíl fyzických nosičů. Český trh tak dohání trendy globálního trhu, kde digitální služby již delší dobu jednoznačně dominují. Zajímavým úkazem posledních několika let je zvýšení zájmu o vinylové nosiče, které v roce 2021 tvořily 42 % prodeje fyzických formátů na českém trhu. Příjmy z prodeje CD mají dlouhodobě sestupnou tendenci a v porovnání s údaji před deseti lety poklesly na třetinovou hodnotu. Údaje nezahrnují příjmy z provozovacích práv ke zvukovým nahrávkám. Celkové příjmy trhu s hudebními nahrávkami zahrnující všechny segmenty podle odhadu v tiskové zprávě IFPI v roce 2021 dosáhly přibližně 1,4 mld. Kč (ČNS IFPI, 2022).

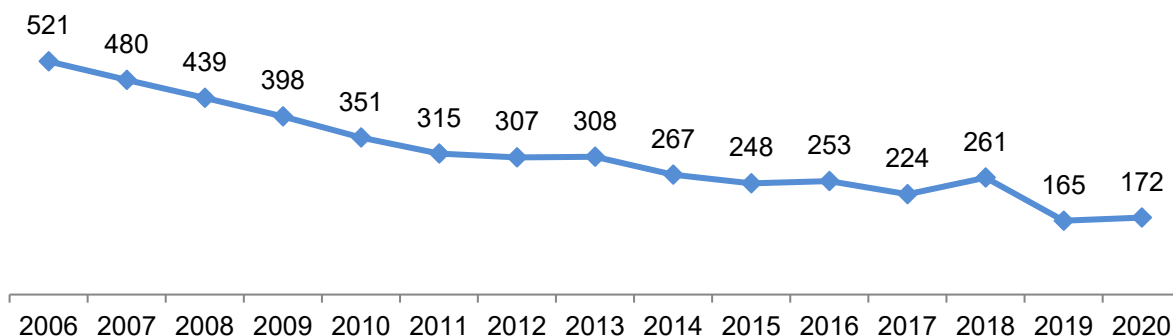
Graf 5.13 Příjmy z prodeje digitálních služeb a fyzických nosičů (v mil. Kč, pouze členské společnosti IFPI a vybrané organizace)

Zdroj: ČNS IFPI

Zachytit údaje o pracovním trhu v oblasti hudby je stejně komplikované jako ve filmové oblasti. Prezentované údaje se týkají primárně zaměstnanců vydavatelských a produkčních společností a obchodníků s hudbou. Nikoliv však samotných profesionálních hudebníků, kteří by svou ekonomickou činností spadali spíše do oblasti scénických umění. Pro část hudebníků a skladatelů vytvářejících obsah, který je následně nahráván a distribuován, navíc aktivita v rámci hudebního průmyslu nepředstavuje hlavní povolání, ale pouze občasný přivýdělek. Jak vyplývá z Grafu 5.14, má celková zaměstnanost, do níž nejsou započítáni pracovníci na dohody a OSVČ, v takto vymezené oblasti od roku 2006 spíše sestupnou tendenci a ve sledovaném období 2006–2020 klesla o dvě třetiny na 172 zaměstnanců v roce 2020.

Graf 5.14 Počet zaměstnanců v oblasti hudby (v osobách, přepočtený na plné pracovní úvazky)

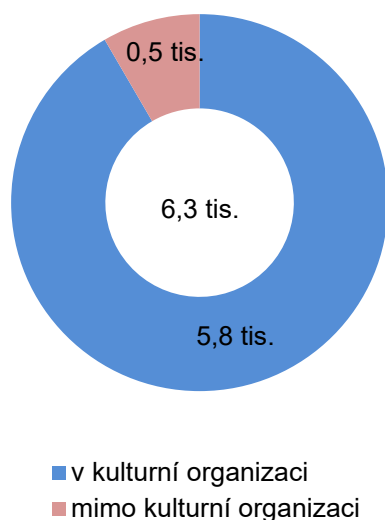

Zdroj: Podniková strukturální statistika, ČSÚ

Úplnější odhad zaměstnanosti v oblasti hudby je možné získat z Výběrového šetření pracovních sil, které zohledňuje všechny pracující osoby (zaměstnance, podnikatele či pracovníky na dohody). Podle údajů z tohoto šetření pracovalo v roce 2020 v oblasti hudby (která dle NACE zahrnuje pouze vydavatelské činnosti a maloobchod s nahrávkami) méně než 1 tis. osob.

Dále pak evidovala statistika VŠPS 6,3 tis. hudebníků, zpěváků a skladatelů, přičemž většina z nich (5,8 tis) pracovala v některé z kulturních organizací. Ovšem jak již bylo zmíněno výše, ti spadají dle klasifikace NACE do scénického umění, nikoliv do audiovizuálního a mediálního sektoru.

Graf 5.15 Odhad počtu osob pracujících v oblasti hudby – hudebníci, zpěváci a skladatelé, 2020

Pozn.: jedná se o průměr za roky 2019, 2020 a 2021
Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil, ČSÚ

Tyto údaje je možné doplnit také o data o hudebnících, zpěvácích a skladatelích z Informačního systému o průměrném výděлку (ISPV), který zahrnuje pouze zaměstnance ve mzdové a platové sféře, nikoliv podnikatele a pracovníky na dohodu. Podle ISPV pracovalo ve mzdové a platové sféře v roce 2021 přibližně 2,4 tis. zaměstnanců spadajících charakterem svého povolání do této kategorie (CZ-ISCO 2652) a jejich hrubá průměrná měsíční mzda dosahovala výše 38,5 tis. Kč.

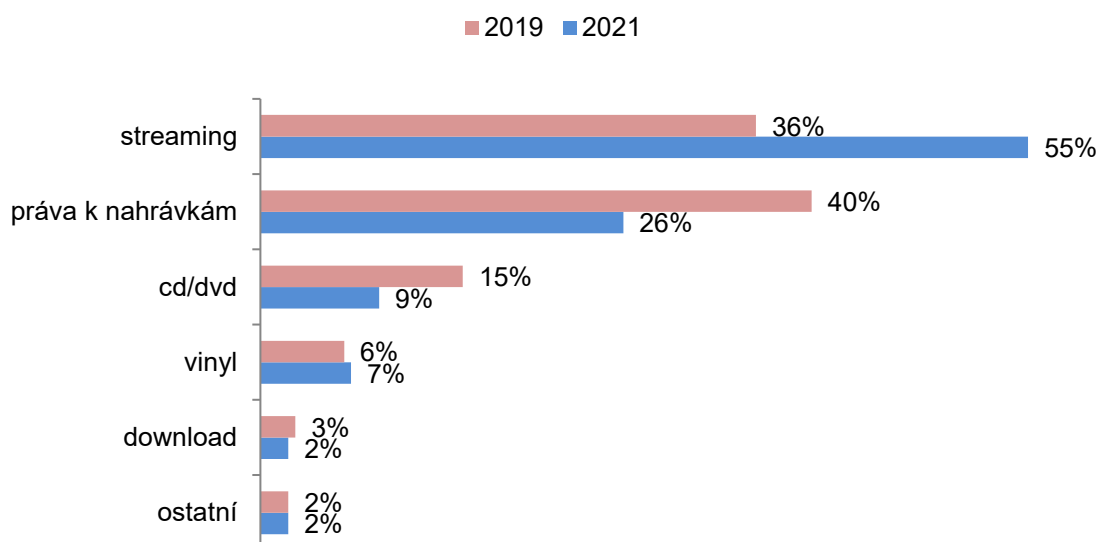
Dopady pandemie na hudební průmysl v roce 2020 se projeví nejvíce v oblasti veřejných produkcí. Omezení kulturních akcí postihlo nejen provozovatele klubů, hudebníky a techniky, ale také vydavatele a autory v souvislosti s příjmy z provozovacích práv. Podle dat Ochranného svazu autorského poklesly příjmy z veřejného provozování za užití autorských práv v roce 2020 z důvodů pandemie ve srovnání s rokem 2019 přibližně o polovinu, propad ve struktuře příjmů autorů a nakladatelů mezi lety 2020–2021 pak činil dalších necelých 11 % (OSA, 2021, 2022).

Trh s fyzickými nosiči, který se celosvětově v posledních letech potýkal s úbytkem zájmu, zaznamenal v roce 2021 návrat ke stavu v roce 2019. Streamovacích platform se pandemie nedotkla, strmým tempem rostly. Spotify, lídr na trhu streamingu, ve třetím kvartálu 2022 zaznamenal globálně již 195 mil. předplatitelů, což je o 71 mil. více než ke konci předpandemického roku 2019 (STATISTA, 2022).

5.2.2. POHLED SPOTŘEBITELE

Podrobná studie, která by se zaměřovala pouze na posluchače hudby a jejich návyky, nebyla v době zpracování tohoto textu k dispozici. Nárůst tržeb z digitálních prodejů nicméně naznačuje, že ochota internetových uživatelů platit za online a digitální služby se pomalu zvyšuje. Z hlediska oblíbenosti digitálních služeb roste popularita poslechu online knihoven, tzv. streamu, který se v roce 2021 postaral o 55 % celkových příjmů z hudebních nahrávek ve výši 1,4 mld. Kč a ve srovnání s rokem 2019 narostl téměř o 20 p. b. Naopak oblíbenost stahování nahrávek (např. prostřednictvím služby iTunes) v roce 2021 byla minimální a tvořila pouhých 2 % celkových prodejů. Z fyzických formátů stále dominuje CD, nicméně skoro 7% podíl vinylových desek na celkových příjmech hudebního trhu byl ještě před několika lety nepředstavitelný a do budoucna lze očekávat další posílení pozice tohoto formátu. Velkou část příjmů (26 %) tvoří práva k hudebním nahrávkám – tím se struktura českého trhu výrazně liší od celosvětového, kde tvoří příjmy z práv k nahrávkám pouze 11 % z celkových tržeb.

Graf 5.16 Struktura celkových příjmů z hudebních nahrávek podle formátů a práv k nahrávkám

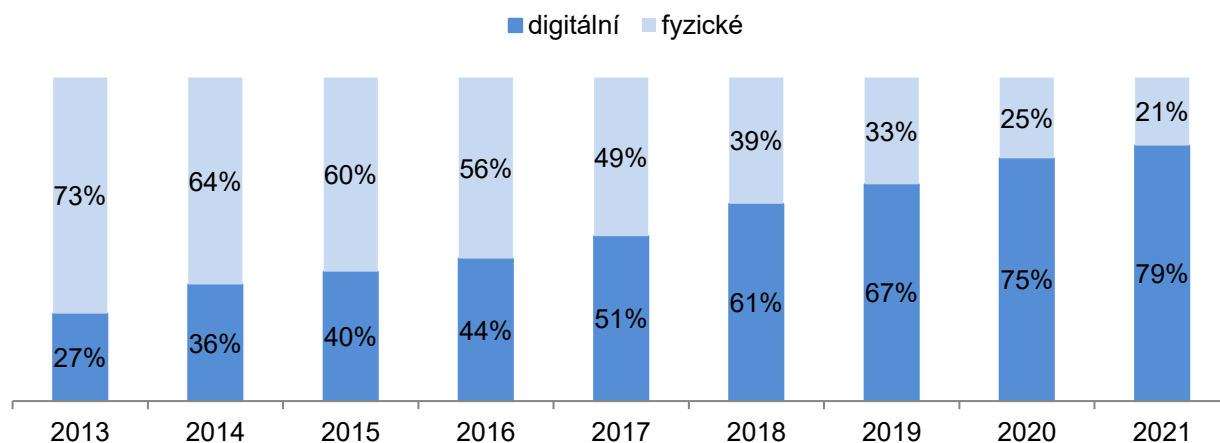
Zdroj: ČNS IFPI

To, že čeští posluchači dávají přednost digitálním formátům před těmi fyzickými, dokládá časová řada v Grafu 5.17. V roce 2021 příjmy z digitálních nahrávek podle odhadů již popáté překonaly příjmy z fyzických

formátů a ve srovnání s rokem 2013 se pozice fyzických a digitálních formátů na trhu prohodila. Jak již bylo zmíněno výše, jedná se o odhad příjmů na celém hudebním trhu zahrnující data od členských společností IFPI, spřízněných organizací a dopočtená data chybějících subjektů. Tržby českých vydavatelství zahrnují také platby za streamování či fyzický nákup zahraničních fanoušků (ČNS IFPI, 2020, 2022).

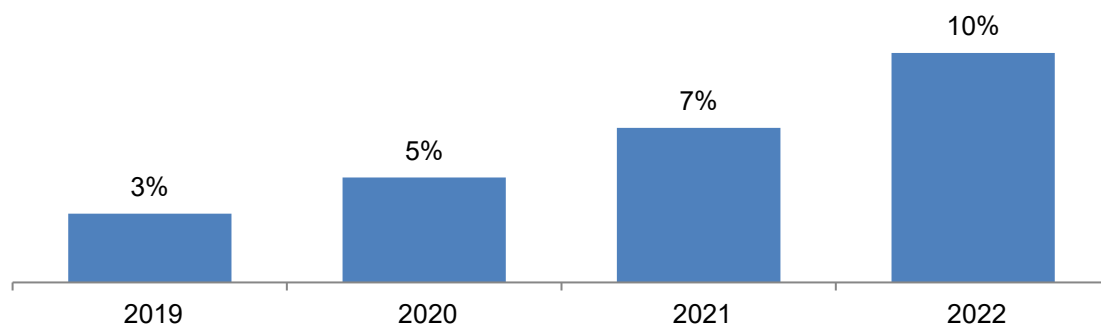
Graf 5.17 Podíl digitálních a fyzických nosičů na příjmech z prodeje hudebních nahrávek

Zdroj: ČNS IFPI

I přesto, že příjmy z placených streamingových platform rostou, má jejich využití mezi českými posluchači zatím velké rezervy. Zatímco hudbu přes internet poslouchalo v roce 2022 přibližně 52 % osob starších 16 let, za poslech přes placené stránky či aplikace zaplatilo pouze 10 % osob ve sledované kategorii. Některé streamingové služby (jako např. Spotify či YouTube Music) jsou však dostupné uživatelům také zdarma, ale přerušované obchodním sdělením. Přestože se podíl 10 % osob využívajících placené streamingové platformy může zdát nízký, je nutno dodat, že tento podíl v posledních několika letech významně vzrostl. Ještě před třemi lety používala placené streamingové platformy jen 3 % osob.

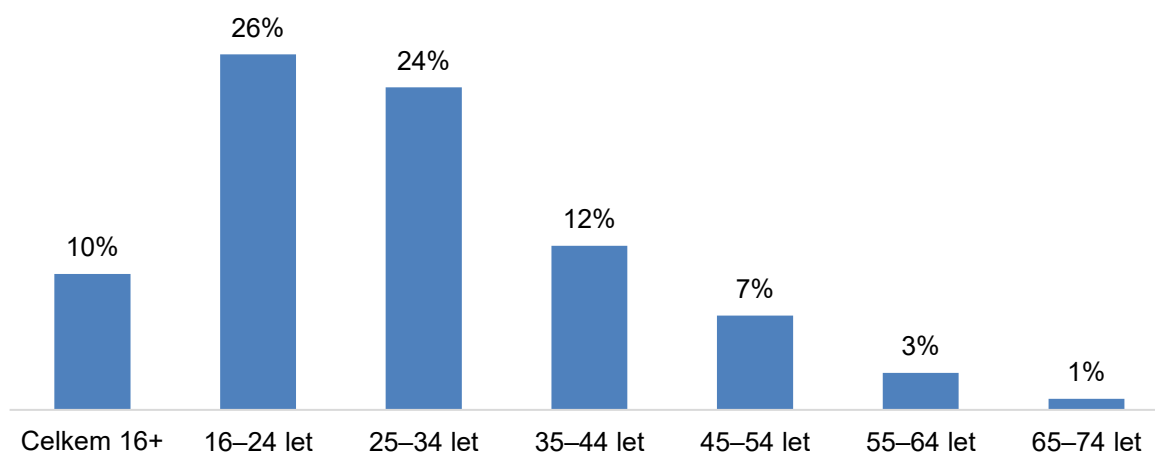
Graf 5.18 Podíl osob starších 16 let, které si přehrávaly hudbu prostřednictvím placených služeb

Zdroj: Výběrové šetření o informačních a komunikačních technologiích, ČSÚ

Placené platformy pro streamování hudby využívají nejvíce mladí lidé mezi 16 a 34 lety – v této věkové skupině si přehrává hudbu na placených stránkách každý čtvrtý. Naopak u osob starších 65 let je podíl uživatelů placených služeb menší než 1 %.

Graf 5.19 Podíl osob starších 16 let, které si přehrávaly hudbu prostřednictvím placených služeb v roce 2022

Zdroj: Výběrové šetření o informačních a komunikačních technologiích, ČSÚ

